

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Dumineca, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tiere esterne 12 fl. v. a. pe unu anu său $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la poste c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 63.

Brasovu 24|2 Augustu

1872.

Diu'a nascerei Mai. Sale imperatului si regelui apostolicu s'a serbatu cu cultu divinu solemnu la tóte besericile. —

Societatea academica romana.

Din Bucuresci 5/17 Augustu ni se scrie: Societatea academica romana -si a redeschis este tempu sesiunea sa anuale a siese intre auspicie multu mai bune decatu in ori-care altu anu din jun'a sa viétila, cata avu pana acum. In 1/13 Aug. a fostu numai siedintia preparatória, din cauza inca nu ajunsesera atati membrii in capitala cati se ceru conformu regulamentului, ca se se pôta incepe lucrările. Indata inse a dôu'a di in 2/14 fiindu membrii de ajunsu, dn. A. T. Lauriana că presiedinte a deschis sesiunea a. c. prin unu discursu, in carele recapitulă lucrările de preste anuale delegatiunei academice, ale comisiunei lexicografice, cum si ale unoru membruii, cari au lucratu preste anu pe la casele loru; éra mai departe dn. presiedinte se provoca la reportulu anuale alu dlui Ioane Maximu că secretariu generale, carele fù destinat a se perlege in un'a din urmatóriile siedintie. Dupa acésta societatea se prefacu in partea sa cea mai mare in comisiune cu scopu de a ecsamina numeróse manuscrise cate au intratu pe anulu acesta in urmarea concurselor publicate la tempulu seu. Se ne revocam adica in memoria, ca societatea academica de una parte avendu totudéun'a in vedere fondulu Alexandru Ioanu destinat pentru traducerea de auctori clasici, de alt'a érasi convinsa ea insasi, ca este supremul tempu, in care tesaururile clasicitatei eline si latine se fia traduse in limb'a romanésca, a fostu compusu unu regulamentu din 18 articlui, cuprindietori de metodulu, dupa care dens'a crede, ca ar' trebuí se purcdea catra deslegarea acestei probleme mari. Conformu art. 1 inceputulu se face cu acesti auctori: 1. Oper. a lui Salustiu. 2. ale lui Titu Liviu. 3. Cicerone. 4. Polybiu. 5. Dionysiu de Halicarnassu. 6. Dione Cassiu. 7. Plutarchu, vietile paralele. Si pentru că traducatorii se nu fia chiamati la cate unu lucru greu, fara că se aiba óre-si-care perspectiva de reusire; asta-data s'a pusu la concursu din fiacare auctoriu clasico numai cate 20 pagine (editiunea stereotypa Tauchnitz) asia, ca pentru cea mai buna traditiune de 20 pag. se se adjudece premiu de cate 120 franci si respective pentru 2 elini cate 100. Conformu art. 6: „Celui care va obtiené premiul că celu mai escelente traducatoriu, va fi insarcinatu de societate a face traduciunea auctoriului intregu cu premiul ficsatu de 120 sau 100 franci pentru fiacari 20 de pagine“: éra dupa art. 8 traductorii va fi ablegatu a da pe fiacare anu cate 200 pagine din editiunea luata de norma. (Mai departe vedi insusi Regulamentul.)

Pana la finea lui Iuliu au intratu la societatea academica 17 manuscrise si anume din Salustiu 5, Cicerone 4, Titu Liviu 3, Plutarchu viétila lui Cicerone 3, Polybiu 1, Dione Cassiu 1, din Dionysiu de Halicarnassu nimicu.

Indata din prim'a siedintia a comisiunei si respective a subcomisiunilor, se arata, ca acestea manuscrise, de si scurte, voru da totusi recensentilor si criticiilor forte multu de lucru.

Pana se avemu la mana reportulu anuale alu secretariului gen., carele se va publica, scotemu din acelasiu unele momente, care ni s'a parutu prea interesante.

S'a tiparit pe spesele fondurilor societati academice: Din Dictionariu si Glosariu 35 côle 80 si au intratu la elu pana astadi preste 500 abonati; Iuliu Cesare Coment. de Bell. gall. traduse; Analile pe 1872 1 tomu; Cantemiru Descriptio Moldaviae; Collectiune de statutele si regulamentele societati acad.

Societatei academice i s'a mai facutu estempu si unele donatiuni generóse in bani, anume noulu membru actuale dn. Dr. med. Fetu dela Iasi dona la fondulu aceleia pentru scopu strinsu scientificu 10.000 (diece mii) lei noi (franci); parintele protosinghelu Melchisedecu Radeanu dela 400 (patru sute) galbini, éra venerabilele membru septuageneriu Petru Poienariu dete 20 de galbini in favorea bibliotecei acestui institutu scientificu.

In 4/16 se tene a dôu'a siedintia ordinaria, in care se ascultă reportulu secretariului generale, si cum acela stă, din trei parti, se alesere trei comisiuni că si in alti ani, spre a-si da opiniunea asupra diverselor puncte. Se perlese si program'a agendelor societatei academice pe acésta sesiune actuale din 1872. Acea programa ne a surprinsu in catuva. Ne aducem amente din anulu trecutu candu s'a disu, ca dupace gubernulu si camerele afilara cu cale a talia 10 mii de lei din subvenitiunea de mai inainte a societatei academice. cu acésta i s'a pusu pedeca, pentru că membrii societatei academice se nu mai pôta tiené siedintie in siese septemani intregi, pre catu adica se prevede in regulamentu, ci se scurtedie, de ecs. multu pe 2 septemani. Déra déca acea programa a delegatiunei are se fia executata (ceea ce dupa noi nici ca se pote altmintrea), atunci membrii societatei academice trebuie se stă impreuna nesmentitu marcaru 4 septemani. Inse de unde spese in acésta capitala, in care astadi traiesci multu mai scumpu decatu in Vien'a, Parisu, si totusi destulu de reu. Lumea rea vrea se scia, ca acea parte a subvenitiunei s'a taliat cu cugetu reservat, că prin acésta se se impedece indirecte venirea membrilor mai alesu din imperiulu austro-ungurescu, se le lipsescadu adica viaticul si diurnele. Fia si asia; dera cu atata societatea academica nu este lovita in viétila. Din norocire, majoritatea membrilor ei este de dincóce, si astadi se afla adunati in capitala 14 membri actuali ai societatei academice, se mai astepta inca 3. Nici odata n'au fostu mai multi adunati in cate una sesiune, adesea numai cate 12 insi.

Este cunoscutu, ca precum alti multi, asia in anii din urma profesorulu Rössler (precum se crede, unu evreu botezatu), in cartea sa titulata: „Rumanische Studien“ si a propusu a falsifica prin deductiuni sofistice, pe din intregulu, tota istoria daco-romanilor si a tierilor locuite de romani. Este de multu, de candu in Vien'a s'a sustinutu, ajutatu si incuragiaturu unii barbati de scientie in adinsu, pentrucá se se ocupe cu istoria daco-romanilor in modu tendentious, incat din asemenea deductiuni istorice se li se pôta denega dreptulu istoricu asupra teritoriului, pe care locuiesc ei din seculi si seculi, pe carele se afla astadi, si bunu e Dumnedieu, voru petrece si voru domni totudéun'a. Cativa membrii ai societatei academice au cerutu, că critică scientifica a cartiei lui Rössler inca se se suscăpa in program'a lucrărilor acestui anu. Acésta cestiune se va luta in discussiune in una din siedintiele septemanei venitòrie. Odeniora singuru Petru Maiorua luptat - si inca bine - dintru una-data, in contra mai multor inimici ai existentiei daco-romanilor, precum Engel, Eder, Sulzer, slavulu Kopitar si altii mai multi.

Astadi óre se nu se afle nici unu romanu erudit, carele se-si mesure poterile sale cu cate unu Rössler, Ios. Vass, Schmidt etc.? Cartea lui Rössler a inceputu se seduca forte tare inca si pe eruditii din Francia, cari inca au inceputu a crede, ca daco-romanii au venit in Daci'a numai in sec. alu 13-lea, că pastori, că vagabundi, că sierbi ai maghiarilor, cari pe atunci ar' fi dominat cine scie pana unde. Pastori cu milioanele, vagabundi totu cu milioanele, sierbi totu milioane! Si lumea totu crede ori-ce minciuna se fia, numai se o spună unu sofist dela vreuna universitate, mai alesu nemtiesca. Panromanismulu se prepara barbatesc,

éra romanii dormu său se certă intre sinei pentru scaune de deputati la diet'a din Pest'a si la cea din Constantinopole. —

Cine a imparechiat

natiunea romana, se studieze a o resoldarisa.

(Revista din „M. P.“)

La espectoratiunile „Patriei“ din Nr. 86, redicate in contra intelligentiei romane, pe care o invinuesce, ca ea a casinutu scisiuni in natiune, observa „Magy. Polgár“ urmatóriile: „E curiosu, ca tocma „Patria“ le porta in gura acestei, fóiea oficioasa a acelui episcopu romanu, care intru atatu s'a silitu a resturna pre candidatii deputatilor romani, care arunca in Mocionesci si alti romani cu tina, care semena semintia imparechiarei si sternesc ure in animele romane in contra romanilor.

„Patria“, că cum ar' fi intemeiata cu scopu, că se nimicësca moralicesce pe conducerii romani (se intielegu cei de dincolo de pétra craiului) cu tóte, ca natiunea romana poate multumi mai multu familiei Mocioniane, decatu la 20 de episcopate; meritele familiei Mocioniane, castigate pentru latirea culturei nationale, suntu cu multu mai mari, decatu se se pôta aprobia de ele episcopulu Lugosiului Ioane Olteanu fù adica decoratu decurundu cu crucea de midiulocu a ordinului Leopoldinu), pentruca din fundatiunea Mocioniana sute preste sute de teneri -si satura setea de invetitura, d'er' dela cuventarile cortesitòrie ale episcopului de Lugosiu asia ceva nu putem astepta. (Noi amu astepta bucurosi si mai multu, decatu s'ar pute crede, nu din astfelu de atitudine, ci din virtutea nationale a unui episcopu romanu. — R.)

Este adeveru, ca intre romanii din Ardeiu confusiunea e mare, (d'er' nu dincolo de pétra craiului) si acésta nu o poate aduce „Patria“ sub nici o colore, pentruca spiritulu desbinarei in partite numai ea l'a adusu, a ei e totu meritulu.

In altu articulu Nr. 87 titulatu: „A „Telegrafulu Romanu“-nak“ marturisesce „Magy. Polgár“, spuindu la tota lumea, ca „T.R.“ nu mai e diurnal nationalu, ci dimpreuna cu „Patria“ si activistii loru lucra in adeveru dupa program'a partitei guvernului, d'er' incepe cu stilu si imputare fara margini aspre asia:

„Nici odata n'a documentat o partita mai mare impertinentia inaintea lumiei, decatu activistii romani sibiiani. Nici odata unu comitetu n'a batujocurit intru atata demnitatea natiunei, că comitetulu romanu nationalu din Sibiu. Asta grupa (csoport) pana astadi e atatu de impertinenta, incat se privesce pe sene că conducerii a natiunei si pana si astadi vorbesce cu nasulu pe susu si cu tonu inaltu, d'er' sci toti, ca comitetulu din Sibiu inainte de alegeri n'a facutu nemicu, ci caus'a romana a dat'o pe man'a partitei deakiane, suptu alegere nici semnu de viétila n'a datu comitetulu, nu a lucratu pentru alegerea de deputati romani, ci a lucratu se intarésca numai sirurile partitei guvernamentale, cu unu cuventu activistii dela inceputu cu comitetulu in frunte au facutu batjocura din celu mai suntu dreptu alu natiunei romane, din dreptulu alegerei.“ Apoi reproduce din Nr. 61 alu „Tel. Rom.“ despre conferinti'a dela Alba

Iulia si passivitate etc., strigundu in gur'a mare si aratandu cu degetulu, ca ei nu mai suntu nationalisti, ci numai deakisti, adica maghiaroni.

Asia patiescu toti cei ce ieau rolulu de lipiture, monitare aspra pentru toti, ca se ne lepadamă că de jude de toti, cei ce se incercă a ne desbina, si se ne restauramă solidaritatea cea insuflătoria de respectu.

Aideti cu totii se cautamă totē midiulōcele spre a ne reimbraciosia in intielēpta si divina armonia. —

Limb'a romana in statu.

Brasovu 22 Augustu 1872.

(—) I. In Gazeta dupa organisatiunea nouelor judecatorii regesci se ventila mai de multe ori cestiunea limbei, adica modulu, cum se observă pre la aceea dreptulu partitelor de a se folosi de limb'a loru. Amu accentuat si cu alta oca-siune, cumca nouele judecatorii nu voru a concede partilor litigante nici atatu dreptu de a-si usă limb'a loru propria in afacerile judecatoresci, catu le concede nemultumitorulu art. de lege XLIV—1868.

La tempulu seu s'a facutu mentiune in Gaze-ta, despre misiunea baronului Apor, presiedintei lui tablei regie din M. Osiorhei, de a visită judecatoriele din jurisdictiunile romanesci si din fundulu regiu, cu scopu de a cercetă, ca: cum se apli-ca la acele articlulu de lege XLIV—1868.

S'a spusu atunci, cumca numitulu baronu a datu acelui articlu de lege interpretatiunea, ca conformu dispozitiunilor acelui articlu, partitele se potu folosi inaintea nouelor judecatorii de limb'a loru propria, potu se-si asternă suplice cu vorba si in scrisu in limb'a loru, au de a fi luate totu in limb'a partitei protocolele de ascultare cu den-sele, si a li se dă astfelii si tententiele. Era ofi-ciositatea limbei maghiare se restringe numai la corespondenti'a oficioasa, la portarea protocoleloru si esibite si la registrele oficiose.

Asta interpretatiune, scimu, ca sasiloru nu le placă. Scimu, ca facura interpellatiune pre la dieta, si larma mare in diurnalistic'a loru. Totulu nu-mai pentruca se păta sustienă abusulu introdusus pre la tribunalele sasesci, de a duce totulu in limb'a germana si nici o iota in alta limba.

Lucrul merge pana la ministeriu, — si éta-ce dice ministrulu in o ordinatiune indreptata catra presiedintele unei judecatorii din fundulu regiu:

„Aflu de lipsa inainte de totē a face atentu pre d. presiedinte; cumca in Ungaria inainte de introdncerea articlului de lege XLIV, fiindu dupa lege eschisivu limb'a ungurésca cea oficioasa; legea ulterioara a voită a sistă greutatile obveni-toria din limb'a oficioasa, si astfelii a multumit pretensiunile drepte si juste ale deosebitelor natio-nalitati, in conformitate cu consecintele proveni-torie din unitatea statului. Una consecintia nece-saria a acestoru duple respecte, care domină in-tregulu articlu de lege citatu, si care nici odata nu trebue perduta din vedere, déca voim, ca se aplicamu legea cum se cade si coresponditoru ten-dentiei legislatiunei, este aceea; ca in administra-tiune la tribunale, se-si afie spresiune si aplicare acelu principiu principalu, carele se statoresce in introducerea §-lui 1 alu citatului articlu XLIV; acelu principiu adica; cumca limb'a statului, in totē ramurile de administratiune este cea maghiara; precum de alta parte trebue datu spresiune si ap-licare practica acelei dispusetiuni a legei: că par-tile se păta comunică cu judecatoriele in limb'a loru propria si că pertractarile se fă con-duse in limb'a partiloru.“

Impune apoi respectivului tribunalu, că pre basea §-lui 1 alu citatului articlu, in relatiunile loru catra oficiale mai inalte si in recuizitioni se intrebuinteze limb'a maghiara; — mai departe, că protocolele de esibite, espeditiune, indicele, precum si totē acele registre, la a caroru conducere suntu obligate judecatoriele prin lege seu instructiuni, se

se conduca in limb'a statului, — era ascultarea partilor, a martorilor, respective a precepatori-lor, se se ię la protocolu, conformu §-lui 8 alu art. de lege XLIV in limb'a acelora.

Astfelii esplica ministrulu legea. Se vedem inse, cum o aplică judecatoriele:

La tribunalulu si judecatori'a de cercu din Brasovu, cum suntemu informati, se aplica citatulu articlu in sensulu indigitatu prin d. ministru. Se primescu buna ora incuse romane si dela advocati; se ieau protocole romane, se dau resolutiuni ro-mane. Procurorulu la pertractarea finale aduce contra inculpatului romanu acus'a in limb'a romana, — sententi'a se publica totu in limb'a culpatului etc.

Cum se aplica pre la tribunalele din comi-tate, ne spune ucasulu tribunalului regiu din Alb'a Iulia, publicatu in Gazeta Nr. 56.

Se ne erte legislatori din Alb'a Iulia, se ne facem si noi pucine observatiuni, la preintelept'a loru decisiune ddto. 17 Aprile 1872 Nr. 3430.

Inse despre acésta in Nr. viit.

Starea cea misera a unor co-mune in tiér'a Oltului etc.

Plangeti cu mine seu mangaiati-me, déca puteti.

Suntu cativa ani, de candu amu observatu, ca poporul din mai multe comune merge scapatandu atatu in privint'a materiale, catu si morale. Frantu de durere amu intratu in midiuloculu lui, amu cer-cetatu, -mi amu luat informatiuni si amu studiatu acésta cestiune cu tota seriositatea ce merita, că se aflu remediu. Cu ochii plini de lacrimi amu ascultat durerile poporului si intristat pana la sufletu amu plansu adese-ori impreuna cu densul. Cu catu amu intratu mai aduncu in meritulu cestiunei, cu atatu resolutiunea, ce luasem de alu apară, a castigatu totu mai multu terenu. Amu intervenitici colecta pe la persoane de influentia, d'er' fara rezultat, ca-ce coruptiunea si corruptibili-tea au creatu o sistema intréga de jafu. Contra acesteia trebuia angajate puteri multe si mari. Éta motivulu, ce -mi a impus, se esu pe calea publicitateli.

Se studiamu d'er' impreuna ranele infipte in poporu, că se le gasim leculu inainte de a fi co-plesite de cangrena.

Abusurile autoritatilor comunali si specula-tiunile nnei clice, efluxu alu coruptiunei, stingu fa-mili'a prin seracia si inmultiescu proletariatulu in proportiuni infioratore.

A. Autoritatatile comunali.

Comitetulu comunale compusu, Dumnedieu scie din ce elemente, in loculu de a controla si a tiené in freu puterea executiva, mai de multe ori este la dispositiunea acesteia, dandu succursu in totē apucaturele. Acésta impregiurare face postulu grasu si candidatii cumpara judi'a, că in urma, se-si scotia capitalulu si interesele indiecite. In modulu acesta unu spiritu, incapabilu de a face bine, d'er' destulu de otelitu in a inventa doua trei recurse de jafu, indatase a desecatu una, se pune in frun-tea comunei.

Că se putemu avea idea chiara voiu incepa a specifica.

a) Budgetul comunulu.

Se face preliminariu de spese, in terminulu de midiulocu, cu urmatorele alocatiuni:

Leaf'a notariului 140 fl., judeului 100 fl., in-vestitoriului 80 fl., jitarilor de padure 30 fl., spese neprovadite 300 fl. Sum'a 650 fl. v. a.

Acesta spese se acoperu prin repartirea facuta dupa fiorinii de contributiune. Autoritatatile compe-tinti aproba repartitiunea de 15 cr. la fiorinu de dare esceptionandu pre cutare proprietariu, care nu locuiesce in comuna¹⁾.

¹⁾ S'a vediu o chartia, prin care Graf Mikes, era scutit de arunculu comunulu, fiindu nu locuiesce in comuna.

Arendile comunali seu nu figură in bugetu seu figură in sume forte reduse, fiindu ele se dau, de si prin licitatiune, totudéun'a pre spran-céna la rudele judeului, ori la amici. Bani din a-rendi, de si in suma mica, nu se incassă, pana ce nu se face cate o relassatiune, fia macaru si de a trei'a parte.

List'a aprobata se pune bine, pentruca la finea anului se serve, că proba la facerea socotelei; era executiunea incepe dupa alta lista compusa ceva mai favorabilu pentru cassariulu, care de cele mai multe ori este judele²⁾.

Inca nu s'a incassat totē sumele pro-vedute in bugetu si risip'a incepe. Déca nu suntu procese comunali, le cauta si trebuie se le afle. Nu este anu batutu de Dumnedieu, in care se nu fi celu pucinu unu procesu³⁾. Impulsulu, ce duce pe judele se caute drepturile comunei (?) suntu diurne cele grase pana la 5 florini pentru o singura calatoria d. e. la Fagaras. Onestitatea, cu care -si implinesce datori'a se vede de acolo, ca in diu'a de pertractare procesuale comun'a nu este reprezentata si terminulu de recursu se negligăza. Sentint'a romane definitiva si turculu platesce spesele. Ca-ce duba opiniunea comitetului comunale e mai bine, se platesca satulu hotile judeului, fiindu nu se sera-cesce, că unu omu singuru⁴⁾.

Zelulu, cu care judele părtă procesele comunali lu probéza cele douădieci seu treidieci de ca-letorii cu diurne. Motivate totē: Elu a dusu odata unu biletu dela notariulu fara valoare, alta-data au spusu nu sciu cui, nisce vorbe audite pre ultima etc. si nici odata ce trebuie.

Sumele prevideute in bugetu adese-ori nu acoperu nici diurnele judeului. Spesele procesuali re-manu datoria in spatele comunei.

Ce va urma din acesta? — Vendarea reali-tatilor comunali seu o repartitiune colosală.

(Va urmă.)

Din scaunulu Sibiului.

9 Augustu 1872.

Permiteti-mi, Dle Redactoru! că se ve facu unu scurtu reportu despre lucrarile siedintiei sena-tului scol. protopopescu seu districtuale, tienute astazi sub presidiulu zelosului protop. resp. I. V. Rusu, ca-ci sciu bine, ca caus'a scol. intereséza pre fiacare fiu alu natiunei. Dér' permiteti-mi, se ob-servu si aceea, ca nemicu nu pretende o lupta mai perseverante si mai resoluta, decat prosperarea causei scolastice atatu pre terenulu materialu, catu si pre celu spiritualu. Aici pre acestu terenu trebuie se ne concentraru totē poterile, cu atatu mai vertosu, cu catu ca neajunsele si pedecele suntu fe-liurite si mari si poterile singuratece nu le voru pote invinge, éca d'er' si aici in prim'a linea se simte aduncu lips'a multu oftatului congresu provincial besericescu, in carele intruninduse capaci-tatile inteligenției mirene si besericesci, se afle midiulōce legali eficiaci, pentru regularea causei scolastice, carea devine din dì in dì un'a din cestiunile cele mai urgente.

2) Se dice, ca in comun'a Cuciulat'a, dupa o afurisita lista de asemenea natura, s'ar fi incassat pana la 1200 fl. v. a.

3) Fiindu e vorba de procese, se specificam unu tablou, care in unele comune se afla si complectu:

a) Mai totē comunele au cate unu procesu ur-bariale.

b) Suntu procese pentru conturbare in posesi-unie facute seu de comuna in avere straina, seu de straini in avere comunale.

c) Trei procese cu ampliati communali cu no-tariulu, investitoriulu si jitari de padure pentru lezi.

d) Procese cu ingineri si cu alte persoane, ce au lucraturi pentru comuna.

e) Procese cu advocatii comunei.

f) Alte procese nascute din aceste, ca-ce pare ca e lucru necurat, fiacare procesu puiaza de două trei ori. Candu unulu din incusatori o castigatu, comun'a nu platesce si spesele advocatilor. Pentru acesta se intentéza actiune nouă.

4) Vedi procesulu de conturbare in posesia lui Nic. Ciurcu.

Dér' după acest'a mica digresiune, vinu a reportă despre lucrările amentului senatului scol. protopopescu:

a) S'a reportat pre baza respectivelor protocole, despre rezultatul ecscamelenelor tenuțe cu finea an. scol. 1871/2 și s'a afărat, ca rezultatul în multe respecte nu corespunde recerintelor, atât din cauza frecuentei neregulate a scălei, cat și din cauza, că docenții fiind mare parte reu dotați, și astfel de o parte trebuindu-a să îngrijește subsistentă propria și a familiei lor, de alta parte ne dispunându-mișcările regale pentru cuașificare, nu suntu în stare în parte considerabilă a potă corespunde misiunei lor după cerințele tempului și ale impregiurărilor actuale.

b) S'a reportat despre pasii facuti în cauza statorirei unei frecuente regulate, cum și în privința scăterei lefei docenților, și s'a afărat, cum pe poporul din comunele protopopiatului resp. nefiindu-petrus de importanță causei scolastice, după totă capacitarile, indemnurile și ordinatiunile organelor scolastice resp. în parte considerabilă nu-si tramește pruncii regulat la scăola, ba în tempu de primavera și veră și mai pucinu-i tramite, și din astă cauza, e tristu, candu directiunile scol. se vedu necesitatea a imploră continuu întrenirea deregatorielor comunale, de multe ori fară rezultatul dorit. Asemenea greutăți obvinu în unele locuri și în privința scăterei lefilor docenților, mai ales unde acele se solvesc dela popor, în contribuiri în bani ori în naturalie.

c) S'a reportat despre ratiunile scăelor pre an. scol. 1871/2, și s'a constatat, că cele mai multe scoli forte serace, nu dispun de nici unu isvor de venite, fiindu avisate singuru numai la contribuiri benevoile a poporului.

d) S'a publicat un'a ordinatiune consistoriale relativ la emisarea de nove comisiuni prin comune spre a animă, insuflată și indemnă pre poporenii respectivi, că se-si împlinesc obligamentele sale facia cu cauza scol. în totu respectul, și s'a decis, că comisiunile esmiseră în primavera trecută totu spre acelu scopu, la tempul seu se se prezenteze de nou în facia locului, și se staruiesc cu totă poterile, pentru a se edifică scăole corespondiente, unde inca nu suntu, a se provede scăolele cu recuisele instructionalni recerute, cum și a lucră în totu respectul pentru imbunatatierea stării materiale și spirituale a scăelor, în fine

e) presidiul presentă unu reportu gen., carele oglindă tota starea invetimentului pre an. scol. 1871/2, dimpreuna cu neajunsele aceluia, și toti pasii facuti pentru delaturarea scaderilor.

Conspectu lunariu

de afacerile „Institutului de creditu și economii „Albin'a“ din Sibiu pro Iuliu 1872.

Percepte:

Starea efectiva a cassei din Iuniu la centrala	fl. 8976.15
" la reuniunile de creditu „5671.24	14647.39
Rate de actiuni incuse	8370.—
Capitale depuse spre fructificare	5850.53
Detorie de escomptu incassate	13793.—
Interese de escomptu	436.65
Imprumut de lombardu respunse	1250.—
Interese de lombardu	5.24
Tacse de timbru	—20
Tacse pentru coperirea speselor de actiuni	25.55
Incuse la fondulu de garantia alu reuniunilor de creditu	3147.—
Interese de imprumut la reuniuni de creditu	780.75
Incuse la fondulu de rezerva generalu	322.—
	48650.31

Erogate:

Salarii	323.33
Inlocari redicate	1060.—
Spese de fondare	1470.71
Cambie escomptate (imprumute cambiali)	16940.—
Chiria, procurari, mobiliari și insertiuni	170.92
Spese curente și porto	226.29
Interese de rescomptu	67.43
Imprumut de lombardu	200.—
Moneta	88.—
Imprumut de la reuniunile de creditu	15565.—
Starea în numerariu a cassei la centrala cu 31 Iuliu	fl. 5854.39
" a casselor la reuniuni „6684.24	12538.63
	48650.31

Resultatele operatiunilor singuratic.

I. Reuniuni de creditu.

Cu finea lui Iuniu 1872 au fostu în legatură reuniunilor de creditu:

823 participant cu unu creditu totalu de fl. 68237.50
Membrii noi au intrat în lună Iuliu
161 insi cu cred. accordat preste totu de fl. 15565.—
Prin urmare cu 31 Iuliu s'a afărat cu totul în cuprinsulu reuniunilor

984 participant cu unu cred. folositu de fl. 83802.50
dela cari în virtutea statutelor au incurzu la fondulu de garantia cu totul fl. 14130.50

II. Inlocari în cass'a de economii.

Sum'a totală a inlocarilor cu finea lui Iuniu 1872 a fostu fl. 7516.36
În decursul lunei Iuliu s'a mai inlocuat fl. 5850.53
Totalul inlocarilor în Iuliu au fostu fl. 13366.89
Din aceste s'a redicatu în decursul lui Iuliu fl. 1060.—
Prin urmare remanu cu inchiderea lui Iuliu fl. 12306.89

III. Operatiuni de escomptu.

Starea portfoiului cu finea lui Iuniu a fostu
60 bucati cambie în valoarea totală de fl. 37631.—
În decursul lui Iuliu s'a escomptat
20 bucate cambie în sum'a totală de fl. 16940.—
prin urmare starea totală a portfoiului în Iuliu
80 bucati cambie în valoare totală de fl. 54.571.—
Din aceste s'a rescumperat în lună Iuliu
14 bucati cambie în sum'a preste totu de fl. 13793.—
prin urmare remanu cu finea lui Iuliu
66 bucati cambie în valoare totală de fl. 40778.—
Sibiu, 31 Iuliu 1872.

Directiunea.

Cronica esterna.

ROMANIA. Se credeau ori se stranuită la pornirile simulate ale judanilor, ca voru a emigră în Americă, numai totu România se le dă spese. Astă se află chiaru din acte of. ministeriali, pe cari Domnul aprobă. Referatul dlui ministru de esterne catra consiliul ministrilor sună asa:

Domnilor ministri!

D. Peixotto, consulul generale alu Americei, prin not'a cu dat'a de 9 Augustu stil. nou, -mi face cunoscute, ca unu numeru de cetățani din Statele-Unite ale Americei, avendu în vedere condițiunea israelitelor din Orient, atât în privința situației lor numerice, catu și în privința stării lor politice, -si propunu de a facilită emigratiunea loru în acele state, si ca pentru acestu sfîrșitul se propune organizarea unei societati de emigratiune și propagarea scopului ei cu concursul filantropilor din Europa și cu ajutorul guvernului.

D. Peixotto adaugă, că este invitatu a intrebă pe guvernul român de cea voiesce a favorisă acesta propunere, în ceea ce privesc pe israelitii din România, si de cea se poate astepta la vreun ajutoriu din partea corpurilor legiuitorie.

In asteptarea convocarei adunarilor pentru a li se pute supune propunerea în cestiu, suntu de opiniu, că guvernul se corespundă dorintei ce i s'a exprimat, înlesnindu, în marginile puterii sale, emigratiunea israelitelor, prin darea de pasporturi gratis.

Déci aprobată acesta opiniu, rogu se binevoiti a me autoriză, că se dau ordine în consecinția diferitelor prefecturi.

Ministrul secretariu de statu la departementul afacerilor straine. G. Costa-Foru.

Nr. 6540. 1872, Iuliu 28.

Nr. 6541. Consiliul ministrilor.

Procesu-verba:

Consiliul de ministri, în sedintă sa de astă, Vineri 28 Iuliu 1872, luandu în deliberatiune referatul dlui ministru alu afacerilor straine sub Nr. 6540, relativ la propunerea ce s'a facut de d. Peixotto, consulul generale alu Americei, pentru emigratiunea israelitelor din Romania:

Avendu în vedere, că guvernul nu poate corespunde dorintei ce ni s'a exprimat pentru înlesnirea acestei emigratiuni decat în marginile puterii sale, decide, în asteptarea intrunirii corpori-

loru legiuitorie, că se se libereze pasporturi gratis israelitelor lipsiti de midiulice pecuniare.

Dispozitivile acestui procesu-verba se voru aduce la indeplinire de d. ministru alu afacerilor straine, luanduse aprobarea domneșca.

Ministri: L. Catargi, N. Cretulescu, G. Costa-Foru, generalu Florescu. — Atata. —

— Pe la finitul lunei trecute, s'a primit la ministeriu sciintia, că cholera asiatica, care inca de mai multu timpu bantuia provinciile limitrofe ale Rusiei și Austro-Ungariei (?), s'a arătat cu oarecare violintă și în tierra, anume la Tergulu-Sculeni, judeciul Iasi, și la mai multe comune vecine cu acelui tergu.

Ministeriul, care inca de mai inainte inființase carantina pe la frontierile tierei despre acele provincie, n'a intardiatu de a lua si acum măsurile necesare pentru a opri latirea epidemiei si mai in interioare tieri.

Scrierile din urma prezinta tabloul urmat pentru miscarea acelei epidemii: dela incepătul ei, 15 Iuliu, si pana la prim'a luna curintă, 201 cazuri de imbolnavire, din cari 150 insanotisiti, numai 22 morți si 29 remasii in cautarea medicală.

Dela incepătul lunei curintă, se asecura, ca nu s'a mai ivit nici unu casu de moarte, ca totu bolnavii vechi s'a insanotisau si ca astăzi se affa numai unu singuru bolnavu, astfelui, ca epidemia se poate consideră aproape sfirsita.

Ministeriul publica acăstă pentru linistirea publicului ingrijită de svonurile esagerate ce vede, ca s'a respandit in tierra. — „Mon.“

Noulu ministeriu grecu nu se pare destinat a dură multu. Deja unul din membrii sei, d. Zambelios, ministrul de justitia, -si a datu demisiunea. Nemultamirea generale si noile crise nu voru intardiată a se produce. Cu totă astea cabinetul Deligheorghis a disolvat cameră si a ordonat noile alegeri pentru lună viitoră.

— Si presedintii de republice, că si capetele incoronate, suntu espusi la atentaturi. Presedintele republicei din Peru, d. Balta, care se luptă in contra unei răscăle, alu carui siefu eră Gutierrez, fu asasinat de rezvratoriu. Omoritoriu se proclama dictatore, inse o justa pedepsă ilu asteptă: poporul disperat puse mana pe densulu si lu spindură de unu felinariu din strata, dice „Rom.“

Varietati.

(Si amicu.) In sub-comun'a brană Magură soci'a padurariului Nicolae Lollu nascu in Aug. a. c. 2 fetiție gemene bine desvoltate, inse intru o stare ne mai pomenita pe aici: 2 gemeni au 2 capete, 4 mană si 4 petioare, der' suntu impreunati cu peptulu si cu panteele, cari suntu crescute la olală asia, incat siedu facia in facia. La nascere cea antaia nascuta a fostu viuă, inse pana ce s'a nascutu si a dău'a, la care s'a aplicat o putere nespusa, afanduse cu latulu corpului, au repausat ambele, si numai din intemplare s'a scapatu acesta raritate de disperitie, si de prezentă se află in ingrijirea medicului cercuale Cinte in Zernesci, carele e decis a le transporta in unu muzeu, după cum amu intielesu, chiaru in unu ungurescu, că candu romanii n'ar avea muzeu si nu ii ar' interesa atari raritati.

„Lumina“, făia besericășă, scolastică, literară si economică, organu oficial alu eparchie romane gr. or. aradane, esă la vietă in 1-a Aug.; va esă de 2 ori in sept. Joi'a si Dominec'a in cîlă mica, că Sperantia, care incetă; pretiul e 6 fl. pe anu, in strainatate 9 fl.; 6r' pentru comunele mai serace 4 fl. pe anu, cum si particularilor invetitori si preuti pauperi.

Afara de ordinatiunile dela ambele consistorii, va publica in partea scientifică articoli instructivi si disertatiuni din diferitele ramuri ale sciintieror; didactica pentru preuti si invetitori; cuventari ocazionali, si ori-ce elaborate si discusioni de valoare in sferă literaturii besericesci, precum si asupra drepturilor, organisatiunei si administratiunei besericiei si scălei.

O rubrica separată va fi deschisa pentru corespondinție de interesu publicu, care se infaciseze momentele mai considerabile din vietă si societatea nostra besericășă, cu eschiderea terenului politic si varietati.

Făia „Lumina“ nu poate publica atacuri directe contra decisiunilor congresului nationalu, sinodelor eparchiali si contra mesurilor acelor consistorii eparchiali, ale caror' organu oficial este ea.

Candu ésa din sinulu unei beserice „lumina“ in locu de bigoteria pietistică faciarnicu exclusiva

si urgisitoria si de sangele propriu, atunci reflexulu ei n'are a fi decatu binecuvantare pentru viitoru; ceea ce dorim din anima se fia orce organu romanescu de publicitate, tienenduse tot de flamur'a luminei, a poterilor unite si a monitarii viitorului: „Ajutati romane, — cu poteri unite — ca asia si Dumnedieu -ti va ajuta!“ —

— (Salaria profesorali) la institutele media de statu se imbunatatiescu in scóele din provinci'a cu cate 100 fl. pe anu, in Pest'a sal. 1300 si dupa 3 ani 1600 fl.; cortelu preste acesta 360 fl. si la toti 5 ani adausu cincenalu de cate 100 fl. Gimnasia de statu nu se afla decatu maghiare, cu toate, ca statul e comunu. Cine se cultivéza pe punga altora?! —

— Baile lui Ercule séu scaldele dela Medhi'a de Dr. Alexandru Popoviciu, Pest'a 1872, editur'a „Albini“, tipar. lui Em. Bartalics, dedicata archi-ducelui Rudolfu princ. de coróna alu Austro-Ungariei, unu opu, ce cuprind cunoșcientia istorica, geografica si fisica a bailor, anticitatile romane de acolo, tradițiuni romane, schitie geognostice, climatice, positiunea descrisa a locurilor, fantaneloru, baielor, cur'a si proprietatile chimice ale apelor cu efectulu loru internu si esternu la cutari morburi si regula intrebuintiarei loru, ér' in fine are adause tabele de monete romane aflate acolo, podulu lui Traianu cu date despre construirea lui, anticitati desgropate si planulu topograficu. —

— Romani'a a avutu in 1871 407 scóle poporali de rangulu primu, 1743 de rangulu alu doilea, cu 2093 docenti, 51.604 copii cercetatori de scóla, 48 invetiatorese si 3800 copile; 120 scóle primarie orasiane pentru copii si copile, cu 391 docenti si 243 invetiatorese, cercetate de 19.631 baieti si 7613 fetiori; 3 scóle centrali pentru copile si 3 interne, totu pentru copile, cu 25 profesori, 16 profesorese si 450 eleve, dintre aceste 189 stipendiste; 2 scóle comerciali, cu 17 prof. si 187 elevi; 2 scóle industriali, cu 4 prof. si 40 elevi; 1 scóla centrala pentru copii in Bolgradu, cu 15 prof. si 175 elevi; 15 gimnasie, cu 86 prof. si 479 elevi; 6 licee (gimm. super.) cu 92 prof. si 1487 elevi, dintre cari 268 stipendisti; 8 seminarie cu 91 prof. si 1563 elevi, din ei 699 stipendisti; 1 institutu veterinari si farmaceutu cu 11 prof. si 125 asculatori, din ei 65 stipendisti; 2 facultati jurid. (in Bucuresci si Iasi), cu 17 prof. si 210 asculatori; 2 facultati filos. cu 12 prof. si 62 el.; 2 facultati de literatura cu 15 prof. si 55 el., din aceia 18, din acestia 26 cu stipendie; 1 facultate medic. cu 10 prof. si 160 elevi, din ei 6 stipendiati; 2 academii de bele-arti cu 11 prof. si 50 elevi, din ei 6 stip.; 2 conservatorie cu 16 prof., 181 el. si 62 elevi; 2 academie milit. cu 15 prof. si 150 elevi. Afara de acea Romani'a mai sustiene 6 scóle in Macedonia si Epiru pentru macedo-romani séu cutio-vlachi, cu 18 docinti si 400 scolari, 1 scóla in Silistri'a, si in fine 30 de stipendisti in institutulu macedo-romanu. „Patr.“

— (Despre cholera asiatica) si anume chipulu de a se feri de ea si midiucole de a se vindeca de ea securu fara medicu de Constantin V. Vacarescu Dr. de medicina scl., esu de sub tipariu in Iasi tipo-litografia nationale 1872. Bro-siuric'a e crisa in stilu forte poporale; instructiunile cuprinse in ea si chipulu de a se vindeca cholera in lipsa de medicu dupa marea prascere a autorului din anii 184—8—66 merita a fi aplicate, unde se afla acestu morbu. Pretiulu e 3 lei noi, in 55 pagine de formatu 16. —

— (Studenti de sexulu fem.) La universitatea din Zürich, in Elveti'a, se aflara in an. acesta inscrise 51 de studentine in facultatea de medicina si 12 in cea filosofica; dintre aceste suntu ruse 54, germane si elvetiane 7, austriaca 1 si 1 angla. 6 esisera doctoritie diplomate din acesta universitate. In Petersburg, Londonu, Boston in Americ'a se afla femei doctoritie in spitale principali. Rusii in cultur'a femeiloru inalta suntu in prim'a linea, pentrua acolo se afla deschise institute inalte de femei si acum se deschidu gimnasia mai multe. —

— (Datori'a de statu a Franciei) e de 22 miliarde 750 milioane; numai interesulu anuale e de 715 milioane. Si totusi avu atat' creditu la imprumutulu celu maninu de 43 dupa altii de 44 miliarde. —

— (Nici unu francesu.) In Bavari'a, 1 Aug., cu ocazia serbarei aniversarei de 400 ani a universitati din Monachiu cu pompa regale si deputa-

tiuni dela totte universitatile germane si straine, se oferira multe titluri de Dr. de onore, der' nici unu francesu macaru nu i s'a oferitu. Politetia germana facia cu devinsulu latinu. —

— (Gain'a cate oue oua?) Dupa cercetarile cele mai noue gain'a pote oua 600 oue. Dintre acestea in anulu primu oua 20, in alu doilea 120, in alu treilea 135, in alu patrulea 114, in ceilalti ani ouele scadu totu cu cate 20, asia in catu in alu 9-lea anu gain'a de abia mai oua 10 oue. Economii der', cari nu vreau se perda, avandu mai multe spese (malaiu, grau, etc.) decatu venituri (oue) nu tienu gai'a mai multu de 4 ani, afara deca e unu soiu raru si pretiosu. — „R.“

Post'a noua. Congresulu besericescu alu serbiloru in Carlovitz n'a vrutu se primesca pe comisariu regiu, si din caus'a acesta gen. LMC. Molinary a disolvatu congresulu in 22. Indignarea serbiloru e mare.

In Belgradul Serbiei sér'a in 22 mai multe reunioni de cantari tienura unu conductu de tortie cu zsvio si entusiasmu generale. Deputatiunea romana: v.-presied. senatului romanu, unu adjutantu si unu comandantu de divisiune, alta muntenegrina si princ. rusu Dolgorucki sosira in 21 la salutarea ocuparei tronului principelui Milanu alu Serbiei; concursu de straini forte mare.

Croatia se invesce in haine de autonomia nedependenta; in dieta nationalii au asiediatu bugetu si totu dupa vointia in contra intentiunei maghiare; Vakanovics locotenentele de banu fù chiamatu la Pest'a, ca se se curme volnici'a; si bugetul nu place lui Lonyai, de acea se prenuncia disolvarea dietei. Congregatiunile comitatelor suntu consegnante pe finea lui Aug. in tota Croati'a, ele voru vera oleu pe foculu dietei.

Din Ardelu Albert Bánfy dede unu memorandum lui Lonyai, in care arata malcontenti'a transilvanilor, ca nu se respecta la posturile ministeriale, si se parasesce ca unu locu de dupa spatele domniloru, cu totu sacrificiulu adusu de maghiarii transilvani; ér' „P. Ll.“ respinge imputarile loru ca ale unor ómeni neapti de a fi prin ministeriu.

Cérta pentru banc'a si neprimirea celoru 80 mil. si asupra Ungariei; amenintiarile diurnalelor germane in obiectulu finantariu alu Ungariei, ca sta forte reu, irita spiritele si de una si de ceealalta parte. —

Regale Italiei cu 3 ministri merge la Milanu. Óstea are ecsercitia mari la Somma, princ. Humbert e in castre, Aron'a e cortelulu capitale. — Una fregata austriaca „Fridericu“ a sositu cu elevii marinari la Neapole.

Thiers in Trouville asista la ecsercitia cu tunuri mereu. — Trialatii nordici voru siedé vr'o 5 dile in convenirea dela Berlinu.

In Muntenegru se incepui ostilitati si atacuri la margini cu turci din resfletiri private si din ambe partile se facu preparative de respingeri armate. —

Londonu 21 Aug. Intre catolicii si protestantii irlandeni in Belfast s'a incinsu in 17 certe si atacuri seriouse; intre politia si poporu au eruptu lupte sangerose, una casarma politiana si mai multe case fura demolite, unu individu vulneratu murí, unu politienistu ranitu. Inca cresce iritarea si adi, totu stratele suntu ocupate, poporulu amenintia mereu, starea martiale e ca proclamata. —

— In Abisinia africana v.-regele Egipetului a ocupatu cu armat'a mai multe teritorie cu tota iutial'a. Ce va face acum Anglia, care garantase neutralitatea aceloru provincie. Dintr'o schintea resaru incendiurile cele mari. —

3490—1872/E. K. B.

2—3

Publicare.

In tenorea ordinatiunei inaltului ministeriu r. ung. de industria, agricultura si comerciu ddto. 13 Iuliu a. c. Nr. 8548 se voru tiené ecamenele de statu mai inalte pentru silvicultura in anulu acesta cu delaturarea cetatei Clusiu numai in Pest'a.

Prin urmare in Clusiu se voru pote depune ecamene de statu din silvicultura numai pentru servitulu subalternu si se desige de terminu pentru tienerea acestuia diu'a de 7 Octobre cu acea provocare, ca cei ce voiescu a se supune la acestu ecamenu, au de a-si indreptá suplicele loru bine instruite prin superiorii loru catra directiunea r. ung. de bunuri camerale in Clusiu pana in 30 Septembre a. c.

Clusiu in 4 Augustu 1872.

Dela comisariulu reg. pentru Transilvania.

ad Nr. 200—1872.

3—3

Concursu.

Conformu conclusiunei luate in adunarea gen. a Asociatiunei trans. tienuta la Sebesiu in 5—6 Augustu cu 1872 sub Nr. prot. XVII se publica prin acest'a concursu la urmatóriile stipendia si ajutoria:

1) la 3 stipendia de cate 50 fl. destinate pentru 3 gimnasiisti;

2) la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scóla reale;

3) la 6 ajutoria de cate 50 fl. pentru 6 socali de meseria cualificati de a se face maiestrii;

4) la 20 ajutoria de cate 25 fl. destinati pentru 20 invetiaci de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiale si ajutoriale susu-insemnate de desige pre 10 Septembre cal. nou. 1872.

Concurrentii la stipendiale de sub pos. 1 si 2 au de a-si asterne la comitetulu Asociatiunei trans., pana la terminulu susu-indigitatu, concursale loru, provediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II an. scol. 1871/2 si c) cu testimoniu de paupertate.

Dela concurrentii la ajutoriale de sub pos. 3, pre langa atestatulu de botezu, se recere, ca se produca adeverintia dela maiestrulu respectivu despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Er' dela concurrentii la ajutoriale de sub pos. 4, pre langa atestatulu de botezu se recere adeverintia dela maiestrulu resp. despre desteritatea si diligenti'a in meseria, cu care s'au ocupatu.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, cari inca nu -si au finitu cursulu studialoru sale, pre langa documentarea progresului facutu in studia, (aici intielegunduse aceli stipendiati, cari inca nu -si au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresului in studia pre sem. II an. scol. 1871/2), mai suntu detori la tempulu seu, a produce si documentu de inmatriculara dela directiunea institutului respectivu, ca astfelui se se pota face dispositiunea necesaria pentru asemnarea stipendialor pre an. scol. 1872/3.

In fine, conformu conclusiunei luate in adunarea gen. dela Sebesiu sub Nr. prot. XXIV, toti stipendiati Asoc. suntu detori a dà reversu despre aceea, cumca ajungundu la stare, se voru face membrii Asociatiunei trans.

Sibiu in 8 Augustu cal. n. 1872.

Dela presidiulu Asociatiunei trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Cursurile

la bursa in 23 Aug. 1872 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 26	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 " 71	" "
Augsburg	—	—	108 " —	" "
Londonu	—	—	109 " 50	" "
Imprumutulu nationalu	—	—	66 " 40	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	71	80	" "	" "
Obligationile rurale ungare	81	—	" "	" "
" temesiane	81	—	" "	" "
" transilvane	79	75	" "	" "
" croato-slav.	79	75	" "	" "